

Эхэ найхан нютагаа эд камта мандуулаар!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1996
МАЙН
28
Зунай эхн харатшан
могой харын 10
ВТОРНИК
гарагай 3
№99 (19439)
Газетын сэн
Хэлсээтэ.

ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИЙН ДОЛООН ХОНОГ

Майн 28. Буряад Республикын Президент Л. В. Потапов гэмтэ ябадал гаргалгатай тэмсэхэ талаар залан хүтэлбэрлгын соведэй заседани үнгэргэхэ. Сибириин элүүре хамгаалгын хүдэлмэрлэгшэдэй зүблөөндэ хабаадаха. Хурамхаанай аймагаар ябажа ерэлгын дүнгүүдээр зүблөө үнгэргэхэ.

Майн 29. Президент Л. В. Потапов ажалынгаа хэрэгээр Гусиноозёрск хото ошохо байна.

Энэ долоон хоногто республикын Правительствоын хүтэлбэрлэгшэд элдэб зүблөөнүүдтэ, суглаануудта хабаадажа, Буряад ороной социально-экономическа хүгжэлтэдэ хабаатай асуудалнуудыг шийдэхэ юм.

Майн 27. Хүдэлмэрийн шэнэ газарнуудыг байгуулха талаар экспертнэ комиссийн заседани үнгэргэгдөө. Инвестиционнэ комиссийн заседани болобо. "Сибириин элүүре хамгаалга" гэжэ эблэлэй заседаниин

түрүүшын үдэр. Немец хэлэнэй багшанарай уласхоорондын семинар нээгдэбэ.

Майн 28. Правительствоын урьһаламжын комиссийн, республикын эвакуационно комиссийн заседанинууд болохо. Механизаторнуудай мэргэжэлэй талаар конкурсын түрүүшын үдэр.

Майн 29. "1996-1997 онуудай намар-үбэлэй үедэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ республикын предприятинуудыг, эмхинүүдыг бэлдэхэ зорилгонууд тухай" республиканска зүблөөн энэ үдэр зарлагдаха. Буряад Республикын аграрна соведэй "Олзын хэрэг эрхилэлгэ ба бизнес" гэнэн секцийн заседани, түлбэринүүдыг түлөөгүй байлгын талаар комиссийн заседани, харгалзалга болон дэмжэлгын асуудалнуудаар семинар үнгэргэгдэхэ.

Майн 30. Буряад Республикын Правительствоын 1996 оной ажал ябуулгануудай түсэб тушаа комиссийн заседани болохо.

Бюджетэй олзо оршын үндэһэ хууриие нэмэхэ талаар комиссийн заседани, бүхэроссин библиотекэнүүдэй үдэр. Республикын футболэй федерацийн заседани үнгэргэгдэхэ.

Майн 31. Хилэ шадарай аймагуудай нютагай өөлөдөн хүтэлбэрийн гулваанартай зүблөөн үнгэргэгдэхэ. Забайкалийн хилын харуулай округтой хэлсэндэ гар табигдаха. Дэлхэйн болон Европын чемпион, спортын габьяата мастер Б. Д. Будаевай шанда хүртэхын түлөө дүрэ булъялдалгын барилдаагаар уласхоорондын мурьсоон нээгдэхэ.

Июниин 1. Ухибүүдыг хамгаалалгын уласхоорондын үдэр.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствоын хэблэлэй албан.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДУУДАЙ СЪЕЗД ОКТЯБРЬДА ЗАРЛАГДАХА

Буряад Республикын Президент Л. В. Потаповай захиралтаар, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй "Буряадай арадуудай хэрэг байдалыг сагааруулха тухай" 1993 оной июниин 3-най тогтоолтой зохилдуулан, Буряад Республикын арадуудай съездыг байгша оной октябрь нарада Улаан-Үдэдэ зарлахань.

Манай республика дотор ажалладаг арадуудай хуралдаан арадууд болон этническэ бүлэгүүдэй мүнөөнэй байдалыг, үндэһэ

яһатанай хоорондох харилсаануудта нүлөөлхэ эрхэ нүхэсэлнүүдыг зүбшэн хэлсэхэ, үндэһэ яһатанай политикын гол ёһонуудыг, тэрэниие бэлүүлгын эрхэ нүхэсэлнүүдыг тодорхойлох байна. Республикын арадуудай хуулийн, социально-экономическа, үндэһэ яһанай соёлой хүгжэлтын асуудалнуудыг съезд мүн лэ хаража үзэхэ юм.

Буряадай арадуудай съезд үнгэргэлгыг Буряад Республикын Президентын

дэргэдэхи Старейшинэнүүдэй Совет дэмжэбэ.

Съезддэ бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедыг Буряад Республикын Президент Л. В. Потапов толгойлно. Министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрлэгшэд, элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, журналистнууд болон үндэһэн соёлой түбүүдэй түрүүлэгшэнэр эмхидхэлэй хорооной бүридэлдэ оруулагданхай.

СОНОСХОЛ

Буряадай гүрэнэй университетэй дэргэдэ түрүүшынхидеэ педагогикын эрдэмэй докторой диссертацинууд хамгаалагдахань.

Эрдэмэй кандидатнууд Шоров Д. Д., Махагов В. Б., Х. Эндэнжамц гэгцэд хамгаалха.

Диссертаци хамгаалалгын тусхайта нэгэдэмэл соведэй зүблөөн 1996 оной июлиин 5-6-най үглөөнэй 10 сагта университетэй 1-дэхи байшанда болохоор хараалагдана.

Тэднэй диссертацинуудтай университетэй библиотекэ соо танилсажа болохо.

БАГШАНАРАЙ ЭРИЛТЭ

Республикын Президент Л. В. Потапов Буряад ороной Финансын министрствын, Улаан-Үдэ хотын финансын управлениин түлөөлэгшэдтэй майн 25-най субботого зүблөө үнгэргэбэ. Салин хулһыень удаан саг соо түлөөгүй байһанһаа уламжалан, хотын багшанарай коллективүүдтэ тохёолдоһон буһалгаанай байдалыг хайшан гэжэ усадхаха гээшэб гэнэн хөөрэлдөөн болобо.

Ерээдүйн трансфертһээ 2 миллиард түхэриг хэмжээнэй бюджетэй урьһаламжа хотого таһалжа үгэхэ шийдхэбэри абтаа.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствоын хэблэлэй албан.

Хүндэтэ
уншагшад!

«БУРЯАД ҮНЭН»

газетэдэ

1996 оной
хоёрдох хахадта
захил хэгты!

Майн 1-нээ июниин 1 болотор 20 процент хүнгэлэлтэтэй 6 харын захил хэгэ аргатайт.

Хүнгэлэлтэтэй захилай сэн:
Хотода - 77280 түх. Хүдөөдэ - 61530 түх.
Пенсионернүүд, инвалидууд, олон хүүгэдтэй гэр бүлынхид хотода - 61530 түх.

"Буряад үнэн" - 96

ЗАХИЛ

ҮРГЭЛЖЭЛHӨӨР

1996 оной хоёрдох хахадта захил хэлгэ дүүрэхэ тээшээ болобо. Мүнөө май харын 15-най мэдээнүүдыг уншагшаданга анхаралда дурадхая.

Аймагууд	Буряад угсаатанай тоо	1995 оной хоёрдох хахадта захигдаа	1996 оной майн 15-да захигдаа
1. Баргажанай	7001	215	127
2. Баунтын	2822	5	5
3. Бэшүүрэй	3522	82	63
4. Зэдын	15070	215	130
5. Яруунын	10993	290	168
6. Загарайн	1903	70	53
7. Захамнайн	19738	475	447
8. Кабанскын	3721	5	4
9. Хурамхаанай	11950	408	252
10. Хэжэнгын	12062	481	350
11. Хяатгын	9891	120	59
12. Мухар-Шэбэрэй	5392	159	100
13. Ахын	4002	177	150
14. Прибайкалийн	1187	1	-
15. Хойто-Байгалай	1732	2	3
16. Сэлэнгын	13174	260	149
17. Тарбагатайн	806	1	1
18. Түнхэнэй	16115	154	151
19. Хориин	7048	201	111
20. Ивалгын ба Улаан-Үдэ (хамта)	74243	579	526
Республика бүхыдөө	249525	4533	2893

Хүнгэлэлтэтэй захил үргэлжэлһөөр гэжэ дахин хануулаа. Майн 1-нээ июниин 1 болотор хотода захил хэгшэд 77280 түхэриг түлэхэ юм. Хотын пенсионернүүд, инвалидууд, олон хүүгэдтэй бүлэгүүд 61530 түхэригөөр захил хэгэ аргатай. Хүдөөгэй уншагшаднай мүн лэ 61530 түхэриг сэнгээр захижа юм.

Редакцидамнай ерээжэ, 25 мянган түхэригөөр захил хэгэ аргатайт. Хүнгэлэлтэтэй захил хэгшээ шамдагты, нүхэд!

Газетын редколлеги.

1996 оной майн 31-гэ, июниин 1-2-то Ивалгын гасагда Доншодой хурал болохонь. Энэ үдэр, монгол харын 15-га, Бурхан багша түрэнэй, боди хотог олоһон, нирваанай дүрэ үзүүлһэн түүхэтэй. Хуралай үдэрнүүдтэ эхэ зургаан зүйл хамгаамитанай аша туһада зальбаржа, үргэл хэгшэдэ, буяншнай арьбажажа, гэр бүлэ, дүтын зонго туһатай байха.

Июниин 16 - Россин Федерациин Президентын хунгалтын

Хабарай тарилга - 96

Үдэр

ЕЛЬЦИНЭЙ ТҮЛӨӨ ДУУГАА ҮГЭХЭБ

Фашист Германиин 30-аад оной министр Геббельс хэлэдэг байгаа: "Соёл гэжэ үгэдуулахадаа, би пистоледэ э з э л ү ү д г ү й шүүрээрхидэгби". Тэрэл үе сагта бүхы дэлхэйн гуманис удхатай зохёол бэшгшэдэй номууд галдагдажа эхилээ хэн. Тиихэдэ фашизм - Германиин бүхы ажабайдалые нэгэ хүнэй зонхилон хиная байһан саг, хүн түрэлтэнэй ажабайдалда эсэргүү политика бэлүүлэгдэдэг байгаа бшуу. Харин манай совет гүрэндэ номуудыг ехэ түүдэг руу шэдэжэ галдадаггүй байбашье, бэшээн номуудыг хоридог, хэблүүддэггүй байһан гэшэ. Тиигэжэ онсо ханамжатай уран зохёолшодой харгын хаагдадаг хэн. Ондоо ханал, бодолтойл хаа, "арадай дайсан" гэхэн нэрэтэй болодог хэмнай. Ород арай сууга поэт Сергей Есенин 1925 ондо ЧК-НКВД-гэй даабаряар муухайгаар алуулһан гэлдэдэг. Чекист-эсер Блюмкин (Германиин элсэн сайд Мирбахые алагша) Есениниг хороон юм гэжэ мүнөө мэдэжэ болонхой. Лениней үнэн сэхэ шаби Лев Троцкий тэрэ үедэ иймэрхүү хара хэрэгүүдые үүдхэдэг байгаа. Сталин - бүхы дэлхэйн арадуудай "вождь" Троцкийг ажал ябуулһаа айдаг байһан тула СССР гүрэнһөө гаража ошохыень тэрэндэ дуралдаһан юм гээд мэдэнэбди. Литература, искусствын, соёлой олон мянган ажал ябуулагдаа алуулһан, түрмэ шорондо хаагдаһан, Сибирь руу сүлэгдэһэн, бууджа алуулһан байгаа гээд баһал мэдэжэ. Владимир Маяковский өөрөө өөртөө гараа үргэжэ, бээс буудаха баатай болоо энэ. Хүдэлмэришэн ангиин агуухэ уран зохёолшо М. Горький Октябриин хубисхалһаа урда тээ сууга

романуудыг, пьесэнүүдые бэшэһэн аад, удаань барибшатай юумэ огто бэшээгүй бэлэй. Гэхэтэй хамта Шолохов, Симонов болон бусад байгаа, харин Цветаева, Ахматова болон бусадта уран зохёолойнь харгы хаалгатай хэн. Совет гүрэнэй соёлой, литература болон искусствын түлөөлэгшэдэй олон байгаашье, ехэ юумэ бэшэһэн, бүтээһэншье хаань, хаанта засагай үедэ Л. Толстойн, А. Чеховэй бэшэһэн зохёолнуудтай адляар сэгнэгдэхгүй байна. Үшөө саашань хаража үзөө хаа, А. Пушкин, Н. Гоголь, М. Лермонтов болон тэдэндэ дүтэрхы талаан бэлигтэй элитэ ехэ уран зохёолшод харагдана. Ород литература болон искусство хээдэшье, мүнөөнэйхээр хэлэбэл, "олимпийн үндэртэ" хүрэжэ шадаһан байна бшуу. Совет тоталитарна засагай үедэ академик Дмитрий Лихачёвой хэлэһэнэй ёһоор, "ородой соёлой халан хандарһаниинь эли тодо". Хардалга гүрдэлгын, хамагын хатуу үе сагыг ухаандаа оруулаад үзье. Эгээл тэрэ үедэ манай нотагай бэрхэ хүбүүн Валерий Инкижинов "Цингис хаанай үри наһаһан" гэжэ кинофильмдэ гол ролийг гүйсэдхэжэ, өөрингөө оюун бэлигые ялас гэмээр харуулһан байгаа. Тэрэ фильм Европын, Азийн, Америкэ түбийн экранууд дээрэ урагшатайгаар харуулагдажа, олон түмэн харагшадые хүлгөөжэ эхилһэн бэлэй. В. Инкижинов 1929 ондо Франци ошоод, тэндэ үлөө хэн. Тэрэ фильмын сценари зохёогшо Новокшионов шэнгээр гэмнэгдэдэ, алуулха хуби заяагүй байһан гэжэ нэмэс. Валерий Инкижинов бэлигтэй байһан тула кинодошье, театрашье адли бэрхээр рольнуудыг гүйсэдхэдэг, Мейерхольд,

Пудовкин болон бусадтай хамта ажаллаһан, режиссёршье болоод ябадаг хэн. Тэрэ хариин оронуудай 30 гаран фильмдэ рольнуудыг гүйсэдхэжэ гараһан намтартай. Бүхыдэлхэй дээрэ мэдэжэ болоһон Клаудиа Кардинале, Жан-Поль Бельмондо, Бриджит Бордо болон бусадтай сугта ажаллажа ябаа. Мүнөөшье болоһон хойно Валерий Инкижиновые "арадай дайсан" гэжэ нэрлэхэдуратайшуул олдожо болоходоо магад. Иймэ хүнүүдэй байгаашье хаань, аймшагтай юумэн үгы. Гол шухалань гэхэдэ, тэрэ буряад арадай сууга хүнүүд - Агван Доржиев, Бидья Дандарон шэнги ехэ с лигтэй ажал ябуулагша байһан зандаа арад зонийнгоо дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө хадуугдан үлөө ха юм. Хэдыхэн жэлэй саада тээ манай Россия "улаан-хүрин" үнгэ зүһэтэйшүүл би болобо гэжэ байжа шууян гарадаг болобо. Фашизм манай орондо дэлгэрхэн гэхэн удхатай байгаа гэшэ ааб даа. Зүгөөр арад зон энэндэнь этигэжэ үгөөгүй, айгаашьегүй, юундэб гэхэдэ, үнэхөөрөө тиимэ юумэн байхагүй гэжэ сээс мэргэн ухаагаараа арадай тобиолол хээ. Россин Федерациин Президентын хунгалтын урда тээхэнэ бидэ С. Есениниг, мүн В. Инкижиновые толгойдоо оруулан, ханаха ёһотойбди гэхэ байнаб. Бидэ булдаа тиимэ эрхэтэйбди. Үшөө юу нэмэлтэйбди гэхэдэ, Агван Доржиевай асари ехэ габьяагэ хэргэн дэмжэхэ, буряад арадай шэнэ жэлэй хайндэр "Сагаалганаа" тэмдэглэхэ, урданай уг заншалай ёһоор, бурхан шажанда шүтэхэ эрхэтэйбди. Буддизм - шажан бэшэ, харин хургаал гэжэ Агван Доржиев тоолодог байгаа. Совет засагай үедэ хургаал байгаагүй гэжэ хэлэнэб. Ушар тиимэхэ би Б. Ельцинэй түлөө дуугаа үгэхэб. Ю. УБЕЕВ, Инкижиновэй жасын түрүүлэгшэ.

БОГОНИ ХАҢАДА

ХУРАМХААН. (Телефоноор абтаба). Хурамжаанай колхозой Евдокия Ангалановнагай хүтэлбэрийдэг тракторна бригадын гэгшүүд хабарай тарилгыг эмхи гуримтайгаар эрхиленэ. 21 хүнөө бүридэһэн тус бригадынхид Дээдэ-Томогтодо тарилгаа хэнэ. Тарилгада 5 агрегат хабаадуулагданхай. ДТ-75 түхэлэй тракторта шагтагалагдаһан СЗКП-3,6 сеякээр тарилга хэгдэнэ. Эдэнэр хоёр халаанда хүдэлдэг. Бригадын механизаторнууд Цэдэб Доржиев, Валерий Гомбоев, Баяр Гармаев, Баяр Гырренов гэгшэд магтаалтайгаар хүдэлнэ. Мүн газар хahalалгадээрэ трактористнууд Баяр Доржиев Игорь Калдин хоёр онсо шалгарна. Эдэ хоёр К-700 түхэлэй тракторта хүдэлдэг юм. Ажахын автомашины жолоошон Эдуард Ангаланов үрээ хүрэнгэ саг соонь шэрэжэ, тарилга хэжэ ябаһан агрегадуудыг хаатуулангуй. Тарьяшанай тоог дээрэхи бүхы хүдэлмэри хүтэлбэрийдэг Баяр Рампилов хайшаал, магтаалда хүртэнэ. Мүн механизаторнуудыг амтагай эдэе хоолоор хангадаг тогоонзон Евдокия Гомбоева, Туяана Гырренова гэгшэд эртэ үглөөнөө үдэш орой болотор хүдэлнэ. - Дээдэ-Томогтын механизаторнууд эртын тарилгыг 12 үдэр соо хэжэ дүүргэе - гэжэ ажахын агроном Сэсэг Печкина хоёрөө хэн. Бригадын механизаторнууд түлишэ болон бусад хэрэгтэй зүйлүүдээр гүйсэд хангаданхай. Г. БАДМАЕВ, манай корр.

Агаһаа мэдээсэнэ ДЕПУТАДАЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Гүрэнэй дүүмын депутат, Үндэһэ яһатанай талаар гүрэнэй комитэдэй түрүүлэгшын орлогшо Баир Жамсуев хара бүри долоон хоногтоор Москваһаа ержэ, хунгагшадаараа уулзалгануудыг үнгэргэдэг юм. Майн эхээр Догой, Ушарбай, Зугаалай, Шандай, Зүдхэй, Табганай нотагуудаар ябажа, хүн зонтой ээлжээтэ уулзалга эмхидхэхэдэ, Россин парламентын ажал-ябуулга болон оорынгоо бүтээжэ байһан үйлэ хэрэгүүд тухай тодорхойгоор хоорэбэ. Республикын министрствэнүүдтэй болон албануудтай хэлсэ баталжа округто минеральна үтэгжүүлгээр, нүүдэтын эмшэлгын газарыг түргэн туһаламжын машинаар ба Агын округтой түбэй больницте нүүдэл рентгенокопическа түхээрэлгээр хангаха асуудалнуудыг шийдэхэн тухайгаа зондо мэдүүлэе. Б. Жамсуев үбшэ хабшанай шалтгаанаар хандаһан нотагай зоний гуйлгануудыг дүүргэжэ, ороной эмшэлгын ехэ газарнуудта тэдэниг аргааха арга боломжонуудыг олоһон байна. Депутадай худоогоор ябахада, хунгагшад ороной социальнэ-экономическа байдалаар һонирхожо, болохоёо байгаа Президентын хунгалтаар ба кандидатнуудай арга шадабаряар олон орёо асуудалнуудыг асууһан, зүбшэн хэлсэһэн байна. СЭНХИР ЭКРАНА - КАНДИДАДУУД Россин Федерациин Президентэ кандидатууд "сэнхир экранаар түлбэригүй дамжуулга ябуулаха тухай" Агын Бурядай гүрэнэй телерадиокомпанида гуйлта хэбэ. Эндэ һая хээрэб татагдажа, тэрэнэй дунгоор түрүүлэн М. Шакум Б. Ельцин хоёр тухай үнгэрһэн амаралтын үдэр гарагай нэгэндэ дамжуулаа хэгдэ юм. А. Лебедь, А. Тулеев, С. Фёдоров гэгшэдэй дамжуулангууд майн 25-да олоной анхаралда дурадагдаа. Г. Явлинский, В. Жириновский, В. Брышцалов майн 26-да сэнхир экранаар гараа. Тэдэнэр мүн аи округтой радиогоор үгэ хэлэхэ. Ц. ГОНГОРОВ.

Хонин ажалаа хүгжөөе!

БАЙЖАРХА БАЙҢАНДАНЬ НАЙДАМААР

Эртэ урда саһаа хойшо хонин хүрэгнай табан хушуута малай гол халбаринь гэжэ тоологдожо байһан юм ааб даа. Элигсэг хулинсагуудайнгаа, эхэ сэргэнэрэйнгэ хонин хүрэгөө саашадань олошоруулаха, ашаг шэмыень дээшлүүлхэ, үүлтэрыень найжаруулаха талаар яһала оролдолго гаргадаг байһыень, туйлаһан үрэ дунгүүдые бидэ мүнөө элитээр хаража байнабди. Хонинхо абтаһан продукция - "сагаан алта", арһа шүрбэһэ, мяха гэхэ мэтэ зоний дунда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг байһаниинь мүн лэ эли. Ноһонһоо, арһанһаа хубсаһа хунар, унтарин хэрэгсэлүүд өгдодог, бүтээгдэдэг байгаа бшуу. Обоо уулая тахихадаа, түр хурим хэхэдэ, хүндэтэ айлшадаа угтахандаа, мүн бэшэшье гурим сахихадаа, хонин төлэй болон мяхан табагуудаа хэрэглэдэг ёһо заншалай онсо удха шанарынь тайбарлаадынь яалай. Эдэ бүгэдыг манай угсаатан хайн

мэдэжэ байгаа юм бээс. Тиимэхээ нүүлэй жэлүүдтэ энэ шухала халбаринь улам доройтожо байхада, илангаяа хүдоөгэй зоний досоонь нилээд муудана ёһотой гэжэ ханахада, угаа хүнэр. Хонин хүрэгэй мүнөө ямар байдалда ороһыень хараад, шэнжэлээд үзэхэдэ, тиимэрхүүл даа. Манай Буряад Республика 4-5 жэлэй саада тээ бүхыдоо 2 миллион шахуу толгой хонидыг үсхэбэрилдэг наа, байгша ойой эхинэй мэдээгээр хахад миллион хүрэхгүй хонидыг харуулажа байна. Саашань хэлэбэл, нэгэ центнер ноһо үйлдэбэрилжэ абыхын түлөө гаргалалгада мүнгэнэй хэмжээн аяар 4,5 мянга дахин нэмээ, харин тэрэнэй үнэ сэнгынь миил 50 дахинаар дээшлээ бшуу. Тиихэлээрэ урдандаа олзо оршо үгэдэг халбаримнай мүнөө болоходо, халаха, хандарха туйлдаа хүрэнхэй. Манай хадата Захаамин нотагта хонин хүрэг үсхэбэрилгэ баһал дорой

байдалда оронхой. Хонидой тоо толгойнь нилээд үсөөн болгодоо. Жэлээхэдэ, 1991 оной эхиндэ аймаг дотор 19232 хонитой байһан наа, энэ жэлэй январин 1-дэ оройдоол 3236 толгой хонид үлөөгдэһэн байгаа. Үнгэрһэн табан жэлэй хутасаа соо иимэ олоор хороогдобо гэшэ ааб даа. Аймагай ветеринарна станцин мэрэгжэлтэ Анатолий Раднаевич Нимкеевтэй урдан хонидыг олоор үсхэбэрилдэг байһан Хамниин, Хуртагын эблэлүүдэй хэдэн тарьяшанай ажыхинуудаар ябажа, энэ хэрэгтэй дүтөөртанилсажа ерээ нэмди. Тарьяшанай ажыхинуудай Хамниин эблэлэй "Талата" гэжэ ажыхы Владимир Дашижапович Цыренов хүтэлбэрийдэг юм. Һаяшаг болотор эндэ 500 гаран эхэ хонид харуулагдадаг байбал, мүнөө оройдоол 100-гаад хонид үлөөгдэнхэй. Эндэ мүнөө хонидынь хурьгалжа байһаар, Зуугтад шахуу хурьгад абтаад, гарза хоролтогуйгоор

түлжүүлэгдэнэ. Хурьгалжа хонид үлөөл би. Тиимэхээ тэдэнэр байгша ондо хонин бүриһөө хурьга абыха арга боломжотой гэжэ ойлгонобди. Владимир Дашижаповичай мэдүүлэһэнэй ёһоор, хонин хүрэгөө олошоруулаха гэшэ угаа хүшэр болоо, тиибэ-ябашынь энэ ехэл хэрэгтэй халбарина үндэһоорнь үгы болгохогүй гэжэ мүнөө оролдожо ябаһыень мэдэжэ абабди. Саашадаа гүрэн түрымнай ноёд хайдууд энэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ байһандань найдалаа элэрхэйлжэ хэлэхэдэц, тэрэниг ойлгохоор байгаа хэн. Владимир гээшэмнай манай аймагай сууга хониншон Елена Ринчиновна Норбоевагай эгээл одхон хүбүүниинь болодог хадаа иимэ ханалтай ябажашье болоо аалам? Тэрэ үдэр бидэ үшөө гурба-дүрбэн ажыхинуудта хүрөөбди. Хуртагын АКХ-тай Николай Очирович Цыденовай, Гомбожап Махашарасвич Цыденовай, Хамниин АКХ-гай

Леонид Баторович Дондовой даадаг тарьяшанай ажыхинуудай ажал хүдэлмэритэйнь танилсаһан байнабди. Эдэнэр һая болотор байһал тус тустар 500-гаад толгой эхэл хонитой байһан наа, мүнөө 40-50 эхэ хонидтой үлэнхэй. Эдэ ажыхинууд тула абыха кампания түгэсэһэнхэй. Хонин бүхэнһөө хурьга абыха, тэдэнэ бүрин бүтэнээр ноһон дээрэ гаргаха хараа зорилготойнууд хүдэлжэ ябана. Гансал муу юумэниинь гзбэл, хонидойнгоо тооо нилээд үсөөрүүлэнхэй юм байна. Тедэ эндэ хониншодой гэмэ зэмэ үгы даа. Ажабайдалнай ходо иимэ байхагүй бээс юм гү? Сагнай хубилжа, ажабайдалнай, ажаһуудалнай захарха, хонин хүрэгнай саашадаа амжалтаттай хүгжэхэ бээс гэхэн найдалаа тэдэнэр булдаа манда мэдүүлжэ байгаа хэн. Хониншодой найдаһан найдалынь хэрэг дээрэ бээлэ лэ! Д. БАДМАЕВ, "Знамя труда" газетын редакциин корр.

Таба-зургаан жэлэй саана Эздын аймагта "Мир" гэжэ яһала гомохон, түбхнэһэншье байдалтай колхоз байһан юм. Тэрэ үедэ Доодо болон Дээдэ-Бургалтайн, Зэлтэрын гүүртэ, фермэнүүдтэ 2400 гаран үхэр, тэрэ тоодо 600 үнээ, отарануудтань 19 мянга үдүүтэй хонид, тэрэ тоодо 12 мянга шахуу эхэ хонид харууһалагдажа байһан.

Эндэхид жэлдээ 4000-5000 гектарта тарилга хэжэ, доогуур абахада 60-70 мянган центнер тарьяа сохидог, нилээд ехэ орооһо, овоц, мяха, һү, нооһо гүрэндэ худалдадаг, мүнгэн олзошье горитой оруулдаг һэн.

Тээд 1991 оной һүүл багаар бүхы орон соо

болон Доодо-Бургалтайда бээе дааһан хоёр багахан колхоз шэнээр эмхидхэгдэ юм.

Һаяшаг тэндэ ябахадаа, Дээдэ-Бургалтайн колхозой түрүүлэгшэ Зоригто Владимирович Дамчиев Доодо-Бургалтайн колхозой түрүүлэгшэ Валерий Цырендоржиевич Чердонов хоёртой хөөрэлдөө һэм. Табан жэлэй саана колхозой тараагдажа байхада, эдэ хоёр залуу мэргэжэлтэд тарьяан ажал эрхилхэ фермерскэ ажахынуудые даажа гараһан юм. Тиймэһээ тэдэнэр үмсэлэлгын "амтые" яһала үзэһэн, муу һайниие мэдэхэ, өөһэд дээрээ туршаһан зон шуу.

—Үнэндөө, үмсын ажал хамтынһиһаа хэзээшье ашаг үрэ бүтээсэ ехэтэй байха

Дэлгүүрэй харилсаан: ажабайдал, ажал хэрэг

ҮМСЭЛЭЛГЫН АМТА ҮЗӨӨД БАЙХАДАА

(ХОЁР ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭТЭЙ ХЭНЭН ХӨӨРЭЛДӨӨН)

хувиалтын ехэ һалхин буужа, "аграрна реформа" хэхэмнай гээд, хүдөөтэй хамтын, гүрэнэй ажахынуудай эмхидхэлые хувиатаха, газар, зөөри хэрэгсэл үмсэлхэ, фермерскэ ажахынуудые олоор эмхидхэхэ хүдэлөөн эхлээ һэн. Эгээл эндэ "Мир" колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тэрэ үедэ түрүүлэгшэ байһан Д.Ж. Аюшеев, хамтынһаа ажахые түрэн тарааха, хамат юмээ үмсэлхэ талаар бага бэшэ гэдэбхи гаргаа, хүн зоноо үгэдөө оруулжа шадаа.

Тийгэжэ республика соогоогчээн түрүүлэн шахуу тэдэнэр колхозоо тараажа, хууүмсын нэрэтэй жэжэхэн тарьянадай (фермерскэ) ажахынуудые эмхидхэ юм.

Яаралтайгаар һалалган хэзээ һайн байгаа. Айлые һалажа, юмээ хубааха болоходоо, бүхэли дайн сэрэгһээ өөрөгүй юмэн болодог шуу. Эндэшье хэдхэн хонго соо газар, зөөри, адууһа малые хубаалган болоходо, горитойл шууяан, арсадан болоо һэн гэлсэдэг.

Тэрэ үедэ аймагай хүдөө ажахын управлениин начальник байһан Ю.А. Фоминтай хөөрэлдэхэдэмни, ингэжэ хэлээ һэн:

"Хубаалгын хүлгөөн, худхаан соогуур ажахын хүтэлбэрилэгдэ дүтэ байһан хүнүүд, түрэл гаралайнь зон бараг һайниинь бэе тээшээ яһала татаа ааб даа. Юрэдөө, үмсэлхын орондо заримдаа үбэршэлгэшье болоо гэхэдэ, алдуугүй".

Үнэхөөрөөшье, эдэ бүгэдынь хойшолон үнн болонгүй харагдажа захалаа. Шэнэгуримаар хоёр жэлнь хүдэлөөгүй байгаад, Дээдэ болон Доодо-Бургалтайн тарьянадай ажахынууд яаха аргагүй тулюур байдалда оржэ, ядахадаа дахин хамтаржа баатай болоод, урзанданһаа хойшо Дээдэ

ёһотой ааб даа. Хүнүүд өөрынгоо юумые муугаар хэхгүй. Тээд танай эндэ бүхы юмээ үмсын болгожо абаһан тарьянадай ажахынууд яахадаа урагшагүйдөө гээшэб?—гэжэ тэдэнтэй хөөрэлдэхэдөө асууба.

—Эндэһэн шимэ юмэн болоо юм. 1991 ондо колхозой тараагдажа, газар, адууһа мал болон зөөрини хубаагдахада, нэгэ айдалда 100 мянган түхэригэй най хүртэһэн байна. Тэрэ үедэ нэгэ хонин 1000 түхэригтэ гэжэ сэнгэдэ һаабдаа. Жэл болоод байхада, бүхы юмэнэй сэн 4-5 дахин ехэ болошоо ха юм. Жэшээнь, тус бүридөө 400 хонидтой, 50 гектар тарьянай болон сабшалангай газартай, тэды шэнээн бэлшээритэй хонишодой ажахынууд тэрэ үедэ юу хэжэ, юу худалдажа абажа шадаха байгаа? Газараа эдүүрилжэ тарилга хэ хэ гэхэдэ, техникэ, тарьянай үрэгһэн байхагүй. Тэдэнэр юугээ худалдажа, мүнгэ олохо, хэрэгтэй юмээ абахаб? Арай-шамай гэжэл хонидойнгоо эдихэ үбһэ абаа гүбэ. Тэрээн шэнги һү һаалин фермые дааж абаһан ажахы гэхэ гү, али фермернүүдтэшье газарһаа, үхэр малһаа, байра байдалһаа бэшэ юмэн үгы байгаа. Юрэдөөл малшад-фермернүүд һүүлэй, һүүлдэ малаа тэжээжэ шадахага болоходо, тэдэнээ захиһаань үүсэлжэ, худалдажа захалаа.

Тобшолон хэлэбэл, фермерскэ ажахынууд бэе бээдээ аша үрэтэйгөөр хоорондоо харилсан, зүбөөр тоосоо хэжэ хүдэлхэ ёһотой аад, тийгэжэ шадаагүй, арганые үгы байгаа. Эдэ бүгэдые тааруулаха, зохицуулаха ямар нэгэ хуули гараагүй, онһон, онол арганы өдөөгүй байһан. Бүхы юмэнэй хайша хэрэгээр орхиндоһон, зүндөө тааргданһан дээрэһэнь лэ болоо,—гэжэ

В.Ц. Чердонов хэлэнэ.

—Гүрэнэй зүһөө баһал анхаралай табигдаагүй, фермерскэ хүдэлөөнэй бодотоор дэмжэгдэггүй дээрэһэнь газар, адууһа мал, техникэшье үмсэлжэ абаһан зон ажахынууд үбэлэй хүйтэндэ дотор хубсаһаарва тазаа хаюулаһан шэнги байдалда ороо. Энэһэнээ урагша хэн бээ хүсэд даагаад, үмсын ажал эрхилжэ үзэһэн байгаа?

Минни һанахада, дан үлүү ехэ яарал болоо. Ехэнхи юмэн бодомжогүйгөөр хубаагдаа. Хэн юу хэжэ шадахаб, яаж хүдэлхэб гэжэ хараада абтаагүй. Хайшаные гээ һаа, хүн бүхэн булга фермер болоод хүдэлжэ шадахагүйл. Ажалаа мэдэхэ, хаана юу хээ һаа, яагаад худалдаа һаа, мүнгэ оруулхабиб, зөөри хэрэгсэлээ арьбадхахабиб гэжэ ухаалдижа, ормынь оложо шадаха хэрэгтэй.

Энээн дээрэһээл манай Дээдэ-Бургалтайда түрүүн фермернүүдтэ 170 үнээдтэй байһан һү һаалин фермэдэ хоёр жэл болоод байхада, 40 үхэрнь үлөөгүй, бэшэниинь гарзалжа, үгы болгогдожо, үүсэлэгдэжэ һалгагдаһан юм. Тарьяан ажалымнай нүгөөдэ бригадада энэ үе соо ехэнхи техникэнь тараагдажа хаягдаһан, эбдэржэ һалаһан байна.

Энээн дээрэһээ манай эндэ хамтын ажахын тараагдаһанһаа хойшо түрүүшын 2 жэлдэ 2000 гектар тарьяалан огтолон хаягдаад, ямарнь ургаса үгэхээ болбод байгаа.—гэжэ З. В. Дамчиев хөөрэлдөөндэ оролсоно.

—Тээд өөһэдөө фермернүүд болоходоо, хайшан гэжэ хүдэлөө һэмта?

—Урдань байһан тракторно-тарьяан ажалы бригадануудай һуури дээрэ бидэ түрүүн тарьянадай (фермерскэ) ажахынуудые эмхидхэбди. Жэшээнь,

Дээдэ-Бургалтайда минни хүтэлбэрилдэг ажахыда 13 механизатор И трактортай, 2400 гектар тарьяалантай, тэрэнэй 1200 гектарта тарьяа уруулдаг байһан. Тарьягаа өөһэдөө худалдажа, трактор, машинын түлшэ, тоһо, таһабарилгын запас хэрэгсэлүүдые абадаг һэмди.

Мүн механизаторнуудта авансын мүнгэ һулагүй үгэдэг байгаабди. Жэлэй дунгоор нэгэ дахин фермерскэ ажахынаа гэшүүн бүхэндэ 2 миллион түхэриг мүнгэ хубаагаа бэлэйбди.

Юрэдөөл нигээд яһала хүдэлхөөр байгаабди. Тээд ядуу байдалда ороходоо, фермерскэ нүгөө ажахынууднай мандаа дургаа гутажа эхилээ. Тийгэжэ зариманайнгаа тулижа, тухашаржа байхада, хайшан гэхэбши. Дахин хамтаржа, колхоз болохо баатай болообди,—гэнэ Зоригто Дамчиев.

—Таанад фермернүүдээр хүдэлжэ байхадаа, Германи ошожо, тэндэхи фермерскэ ажахынуудтай танилсажа ерэхэн байнат. Тэрээн тухайгаа тобшохоноор хөөрйт.

—Тэрэл 1991 ондо бидэ хоёр Россияа ошоһон 100 хүнүүдээр Германиин Штутгарт хотоһоо холо бэһнэ оршодог фермерскэ ажахынуудта 6 һара тухай байжа, ажалынь, дүй дүршэлынь хаража ерээ һэмди. Яһала һонин байгаа. Тэндэ хараһан, үзэһэн юмээ хуу хөөрэхын аргагүй. Германиин фермернүүдэй байдалые манайхитай яаж жэшэхэбши даа. Тад ондоо. Илангаяа фермернүүдтэ гүрэнһөө үгтэдэг мүнгэн сангай туһаламжа, налог түлэлгэ, үйлдбэрилһэн продукциянь худалдажа абаха, буйлуулаха гэхэ мэтэ ажал хэрэг тон тодоор, парни нягтаар эмхидхэгдэнхэй. Энэ талаар тэндэ тусхай Хуули

жэшээдгүй сахигдадаг.

Тиймэ юмэнэй үгы дээрэһэнь лэ манайда фермерскэ ажахынууд, бүхы хүдөө ажахы ёһоор оодолногүй,—гэжэ Валерий Чердонов хэлэнэ.

—Мүнөө колхозууд болоод байхадаа, яаж хүдэлнэбта?

—Дахин нилэхэдэмнай Доодо-Бургалтайда хамтын мал нилээд үсөөн болоһон байгаа. Мүнөө 240 үхэртэй, тэрэ тоодо 70 үнээтэй, 1500 хонитойбди. Гахайн жаахан фермэ бии. Энэ жэлдэ 1400 гектарта орооһото ургамалнуудые тарьяабди. Саанадаа малаа тэжээлээр һайса хангадаг, орооһо тарьяа зондоо хубаадаг, худалдадаг болохо һанаатайбди,—гэжэ В. Ц. Чердоновынь хэлэнэ.

—Манай, Дээдэ-Бургалтайда хамталха мал үгы тооной болоһон байгаа. Нёдондонойнгоо ургасын тарьяагар андалдаа наймаа хэжэ, Захааминай аймагһаа 70 гаран эмэ гунжадые абаад, һү һаалин фермэтэй болохонмай, 400 хонин, 50 адуу морин бии. Хабарайнгаа эртын тарилга муу бэшээр үгтэргөөбди. Ингэһээр заа-зааханаар хүд дээрэ гараха зон бээбди,—гэнэ З. В. Дамчиев.

Эндэ хэлэгдэһэнһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, бүри урданһаа хойшо хүдөө ажахые туршалгын талмай шэнги болгоод, колхоз, совхозуудые томодхожо гү, али тараажа, ходо хубилгажа байхада, нэн түрүүн тэндэхи зондо ажал хэрэгтэнь горитой хохидол ушаруулагдана. Мүнөөшье Дээдэ болон Доодо-Бургалтайн зон һалаага, һандаралгын һүүлдэ хамтынһаа ажахынуудые дахин нэргээхэ гэжэ ехэхэн хүсэл оролдолго гаргаха, хамсыгаа шамажа хүдэлхэ тухашархал баатай болоно. Ондоо аргагүй.

М. НАМЖИЛОВ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) З. В. Дамчиев болон В. Ц. Чердонов хөөрэлдөөнэй үедэ. М. ШАНТАКОВОЙ фото. Эздын аймаг

Эрдэм нуралсалай шэнэ шатада

БАЯН ТҮҮХЭТЭЙ НУРГУУЛИ

Түрэл Дэрээнэйнгээ дунда нургуулин хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн директорээр хүдэлдэг хүн хадаа нотаг нугынгаа, өөрынгөө нургуулин түүхэ тухай найн мэдэхэ хүн аабзаб. Анхарал татамаар материалнуудыг тэмдэглэн абажа, дансалан суглуулаха гэжэ оролдодогбди. Эдэ бүгэдэ ургажа ябаа шэнэ үетэндэ хэрэгтэй ха юм. Энэ мэтэһээ уламжалан, нотагайнгаа нургуулинуудай түүхэ бэшэжэ абанхайб. Ямар багшанарайнь хэзээ, хаана хүдэлхэн тухай мэдээсэлнүүд мүн бии.

Манай Хурамхаанай аймагай харьяата холын Алла тосхондо энэ зуун жэлэй арбан зургаан ондо нэгэ класстай Подхребетинскэ училищиин нээгдэхэн тухай мэдээсэл Шэтэ хотын гүрэнэй архивай дансанууд соо бэшээтэй байдаг.

Нургуули хүдлэ түлэхөөр олдохон байра соо нээгдэхэй. Багшан тусхай мэргэжэлтэй. Нургуулидайн төө оройдоол дүрбэн гээд тэрэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Тус нургуулин түрүүшын багша хадаа Красноярск хотын багшанарай семинаринэ эрхимээр дүүргэжэ ерэнэн Радна Хайдапович Харпухаев байһан.

Нотагаймнай энэ хүбүүн ехэл бэрхэ багша нэн, номгон даруу зангай, ород буряад хэлэн дээрэ адли тэгшээр зугаалха, үхибүүдтэ дуратай, сөбөр сагаан сэдхэлтэй, түхэрэн сөбөр шарайтай, шодэндөө шэлтэй, долгитуулан үнээс оодонь эльбэнхэй ябадаг бэлэй гээд нотагай наһажаал хүнүүд хэлсэгшэ. Энэ багшамнай хара хирээгэй хаагаанаа гушан долоодохи ондо хардалгын хара гэмээр тушаагдан абтажа, хаалтын саана наһа бараанхай. Мүнөө хэрэгын сагааруулагданхай.

1916 ондо нургуулида гэжэ гүрэнэй талаһаа 246 түхэрэг мүнүн үгтөө, тинхэдэ 106 түхэрэг улад зонһоо суглуулагдаа. Энэ нургуули багшын хэрэглэхэ 8 ном нудартай, нургуулидайн гэжэ 3 ном эльбэгдэхэн байһа. 8 партагай, тэдэн нотагай дархачуудай гараар хэгдэнхэн бэлэй.

Хубисхалай нүүлээр Дэрээнэй сомоной (тинхэдэ мүнөө Уланхаанай сомоной харьяата газарнууд хадаа тус сомоной бүридэлдэ ородог байһан) Эхитэ гэжэ нотагай үшөө нэгэ нургуули нээгдээ. Удаань Тазы гэжэ газарта эвенкүүдэй үхибүүдыг үзэг бэшэгтэ нургаа удаадахи нургуули эмхидхэгдээ.

Эдэ нургуулинуудта дүн хамтадаа 120 шахуу нургуули нургаа байһан гэжэ готорхойлогдонхой. Тинхэтэй хамта нургуулин тусгаар байранууд гэжэ үгы байһан гээд гэмдэглэлтэй.

1933 ондо Намаа гэжэ газарта 190-ээд нургуулидайн нэгэ доро нургаа нэнэ байһан бодхоогдоо. Тэрэ нургуулин директорээр Ленинград хотодо багшын нургуули дүүргэжэ ерэнэн Даша Пинхузаевич Рабжаев хүдэлхэн юм. Энэшье нүхэрнай 37-дохон оной хамалганда орожо, шороной оёорто наһа бараа. Мүнөө хэрэгын сагааруулагданхай.

Гушаад онуудай хоёрдохон хахадта Баргажанай аймагай Үүрэг, Телятниково, Нестериха тосхонууднаа олон гэр бүлэнүүд Аллаһаа холо бэшэ оршоһон газарта Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз боложо хамтарба. Эндэ үшөө нэгэ нургуули нээгдээ, 1940 ондо Алдын эхин нургуулигай нэгдэхэгдэхэн байха юм.

Ягдаг тосхондо оршоһон Хүшэгэрэй гэжэ нэрлэхэн эхин нургуули 1940 ондо дүүрэн бэиз дунда гэхэ гү, али долоон жэлэй нургуули болоо. Гүрэн түрын ноёд найдуудай бага, ехэ ажахынуудыг томодхожо, нэгэ томо түб нууринтай болгохо үсэр гэхэ гү, али 1955 ондо Хүшэгэрэй нургуули Алла тосхондо түбхинүүлэгдээ. Мүнөө тэрэ Дэрээнэй дунда нургуули гээд нэрлэгдэнэ.

Дэрээнэй нургуулида гол түлэб Баргажан голы эдэб хүдөө сэлэнүүдхэ гараһан, багшын мэргэжэлтэй боложо, нотагаа бусажа ерэгшэд хүдэлөө юм. Тэдэнэй тоодо Н. М. Петелин, Ц. Н. Нигдунова, Е. С. Петунова, С. П. Балданова, Н. Д. Очирова, Ш. Д. Очиров, Ц. Б. Базарова, Ж. А. Дамбиев, Д. У. Шоноев, Ж. А. Цыбиков, Ж. Б. Гармаев, Ж. Эрхитуев, Ц. Д. Доржиев болон бусад оролсоно.

Манай нургуулинуудай багшанар олоороо Эсэгэ ороноор хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсаа юм. Тэдэнэй дундаһаа Жамбал Ринчинович Ринчинов, Нима Бодиевич Бодиев, Дарма Изиевич Ухинов, Цыденжаб Баншеевич Гармаев гэгшэд баатарай үхэлээр унаа. Эдэ

аха нүхэдэйнгөө нэрэ, обогүүдыг мартангүй ханажа ябадаг гэшэбди.

Нотагаймнай нургуулинуудта Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын округоо ерэнэн багшанар мүн лэ хүдэлхэн, өөрыгөө найн талаһаа харуулан, нэрэ солотой болоһон байха юм. Тэдэнэрнай гээбэ, Ц. Е. Долматов, үбгэ хамган хоёр Балковтан, Багаевтан, З. Олзоева болон бусад.

Түрүүшын багша Радна Хайдапович Харпухаевай дүүнэр Замбулан, Зугдыр гэгшэд мүн нотагтаа багшаар ажаллажа, олохон хүбүүд, басагадыг эрдэм номой дээжэ "А" үзэгтэй танилсуулан байна. Эндэхи нургуулинуудта дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ Буряад Республикын арадай уран зохёолшо болоһон Михаил Ильич Жигжитов, эрдэмэй доктор, Ленинградтай Герценэй нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ нургуулин профессор, мэдээжэ уран зохёолшо М. Г. Воскобойников гэгшэд багшалһан байха юм.

Уран зохёолшо М. Жигжитовэй туужа, романууд соо харуулагдан зарим хүнүүдэй түхэл шарай, маяг заншал, нэрэ, обогүүд, мүн тинхэдэ үйлэ хэрэгүүд манай Дэрээнэй хамнигадай хүнүүдхэ бэшэгдэнхэй гэхэдэ алдуугүй.

Эрдэмэй доктор Воскобойников хадаа Хойто зүгэй үсөөн тоото арадуудай 10 гаран хэлэ мэдэдэг бэлэй. Институт соо оюугадай дунда энэ нүхэрнай "Баргажанай профессор" гэжэ нэрлэгдэн байһан.

Уран зохёолшо М. Воскобойниковой гуурһан дороһоо "Фольклор эвенков Прибайкалья", "Фольклор эвенков Бурягт", "Красный чум" болон бусад номууд бүридэн гаралхай.

Манай нургуулида аймаг, республика дотороо мэдээжэ болоһон багшанар Ц. Б. Сундаров, Б. Б. Нехуров, А. А. Алыгина, В. Б. Буянтуев, Д. П. Нимаев, М. М. Маланов, Ц. О. Очирова, Д. О. Оролдонов, С. С. Болсоев, З. Ц. Еврева, М. Ч. Гармаева болон бусад хүдэлхэн байһа.

Эдэ олон жэлнүүдэй хугасаа соо нургуулимнай директорнуудээр И. И. Воловик, Ж. Б. Гармаев, Б. Б. Нехуров, С. А. Цыбиков, Д. Н. Нимаев, Ц. Б. Будаев, Н. Г. Дашиев, Э. Б. Будаев, А. А. Дандаров, Д. П. Батиев, А. Н. Делбонов гэгшэд хүдэлөө.

Мүнөө нургуулимнай директор эндэ арбан класс дүүргэхэнэй нүүлээр багшанарай институтта нургаа, тусгаар мэргэжэлтэй болоһон Юрий Жигжитович Рабжинов ажаллана.

Олон жэлэй хугасаада директорээр хүдэлхэн Сульгим Абидаевич Цыбиков болбол нургуулимнай материально-техническа баазыг бүхэжүүлхэ талаар ехэ юумэ хээ юм. Имагал тэрэнэй хабаадалгатайгаар мүнөө байгаа нургуулин барилганууд бүтээгдэнхэй гээд хэлэхэдэ болоно.

Эхэ, эсэгынгээ эхилхэн найн найхан хэрэгүүдыг хүбүүд, басагадынь даган абажа, залуу үетэниин нурган ябажа байһандань баясагшаб. Манай нургуулида бэрхэ багшанар олон. Тэдэнэй дунда Е. Ш. Дашиева, Ц. Б. Балданов, С. Д. Санжиева, М. З. Балдаев, С. Р. Николаева, Ю. Ж. Рабжинов болон бусад оролсоно.

Эндэ нургаа, холын харгыда гаража эрдэм номтой болоһон олон аабдаа. Тэдэнэй тоодо Зүүн Сибириин технологиска академиин профессор, социологиин эрдэмэй доктор Ц. Ц. Чойропов, эрдэмэй кандидатууд Ц. М. Эрдыниева, Н. Ц. Гомбоев, Д. М. Берельтуева, Э. А. Раднаев, Х. Р. Будаев, Россин уран зохёолшодой холбооной гэнүүн Д. Д. Э. Очиров, Россин Федерациин соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. Ц. Баторов, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Д. С. Аюшнев, РСФСР-эй габьяата артист Б. Аюшин, Буряад Республикын габьяата артист Ж. Балданов болон бусадые нэрлэмээр.

Нүүлэй үедэдэлгүүрэй экономикай манай ажабайдалда нэбтэрэн орожо байһан сагта нургуулин хүдэлмэридэшье хүндэ хүшэр бэрхэншээлтэ хэрэгүүд дайралдана. Эдэ бүгэдэнь дамайгаар дабажа гаран, нотаг нугынгаа хүбүүд, басагадыг сөбөр сагаан сэдхэлтэйгээр, үндэр хараа хүсэлтэйгээр хүмүү жүүлхэ гэжэ оролдодогбди.

Д. БАГУЕВ,
Буряад Республикын нургуулин габьяата багша.

Агуу Илалтын 51 жэл

"Нарин сэмбын мануфактура" гэжэ акционернэ бүлгэмэй "Текстильщиктэ" эмхидхэгдэхэн хүүгэдэй духовой инструментүүдэй оркестр республикын удха шанартай хэмжээнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, бэлгэ шадабарияа олондо харууддаг болоһоор үшинэй юм. Найндэрнүүдтэ зориулагдан жагсаалда хүүгэдэй ансамбль хабаададаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус ансамблин гэшүүд Агуу Илалтын найндэртэ дайнай болон ажалай ветерануудыг аялга хүгжэмөөрөө амаршалжа байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАГПОВАЙ фото.

ХҮҮГЭД ХҮХЮУТЭЙ

Найхан Улаан-Үдэ хотын 49-дэхи нургуулин актова зал соо дуулаха, хатарха дуратай үхибүүдэй тоосоото концерт болоо. Эндэ 3-дахы "А", 6-дахы классуудай үхибүүд уран бэлгэтээ танилсуудба, илангаяа олоной хабаадалгатай номернууд олон байба.

Хоорой багша Светлана Геннадьевна Шатровагай хүтэлбэрилдэг үхибүүдэй хоор олон дуунуудыг дуулаа. "Поиграем в эхо", "Песня бременских музыкантов" гэнэн дуунууд олондо найшаагдаба. Сууряатуудан, бэе бээе дууряһан үгэнүүдтэй дуун ехэ зохидхон байжа, концертдэ гэртэһинтээ ерэнэн үхибүүдыг дуратайгаар шагнаа, алыг ташаа.

"Үбгэн ба шандаган" гэнэн буряад онтохо Слава Балдухаев уран гоёор уншажа, үхибүүдыг хонирхуулаа. 6 "Д" классай басагадай бүлэг "Ты откуда, музыка" гэнэн дуу гүйсэдхэжэ, оролдотой дуушад байһанаа гэршэлбэ.

"Людвик хаанай ордон соо байнабди гээд ханаад үзэгтыг даа..." гэжэ концерт хүтэлэшын хэлэмсэрнь Лариса Пегоновагай хүтэлбэрилдэг үхибүүд "Полонез" хатарба. И. С. Бусовиковагай заадаг басагад аккордеон дээрэ дуунуудыг наадаа.

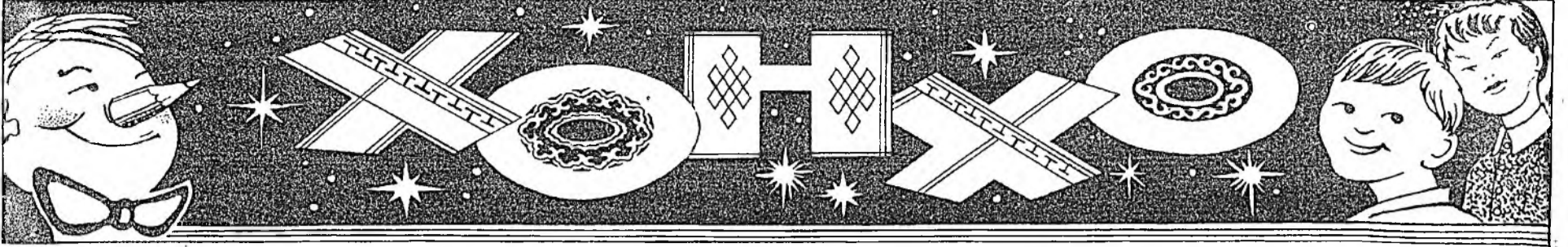
Гурбадахи "А" классай эдир хатаршад "Янка" гэжэ нэрлэгэй полько хатар гүйсэдхэхэн байна. "Дурагүйб" гэнэн шүлэгтэн зохидоор Серёжа Левицкий уншажа, мүн "Капитан тухай дуун" Оля Ланцова гоёор дуулажа, эндэ суглаарашадай халуун алыг ташалгада хүртөө. Америкын урда зүгтэ энээл мэдээжэ болоһон "Вирджиниягай эрьюулгэнүүд" гэнэн хатарта гараһан хүбүүд, басагад шьялануудтай, ёһотойл ковбойнууд мэгээр үзэгдэнэ. Дорюун, шанга хүгжэм дуун доро гүйсэдхэгдэхэн энэ хатарыг хатаршад тон халуунаар угтаа.

Эгээл дуратай хатарнууд гэхэдэ, Латин Америкын түргэн хүдэлсэгэй бална хатарнуудыг эндэ ерэнэн зон халуун алыг ташалгаар дэмжээ. Ялагар-гологор платинуудтай басагад, гоё хубсалатай хүбүүд хүнгэн солбоһоор эдэ хатарнуудыг гүйсэдхөө. Хэды гоёб даа ламбада, самбо, ча-ча-ча...

Буряад номернууд үсөөн гэжэ тэмэндэ өөрынгөө ажаллаа концерт эмхидхэгшэдтэ дуулгаа нэм: энэ удаа буряад, монгол үлгэрнүүдыг үхибүүд уншаа. Концертын түгэсхэдэ хоорой үхибүүд "Хабар тухай", "Хонхонууд" гэнэн дуунуудыг бэрхээр гүйсэдхэбэ. Концертмейстер, багша Клара Назаревна Курас фортепиано дээрэ үхибүүдыг дэмжэлхэн байна.

Концертын дүүрэмсэрнь хүүгэдтэ бэлгэтэ үгэлсэжэ байдаг багшанарта багшаа сэгсэгүүдыг түрэлхидын дамжуулаа. Тоосойто концертнүүд энэ нургуулида заншалта болонхой.

Б. ДОРЖИЕВА.

Булат ЖАНЧИПОВ

БУЛАТ ЖАНЧИПОВ байгаалие уран хурсаар бэшэдэг поэт гэжэ үншнэй суурхайан ха юм. Анхан бэшэжэ эхилхэхээ тэрэ түрэн нутагайнгаа байгаалие, хада уулануудай, хүнды, худалнуудай, гол горходой түхэл шарайе зохидоор, ондоо зохёолшодойхиноо илгармаар зурагладаг байгаа.

Жэшээнь, Ульдэргэдэ Тэмээн-Уула гэжэ нэрэтэй хада бии юм гэжэ би анхан түрүүн Булат Жанчиповай шүлэг уншаад мэдэхэ болоһон хүм. Тэмээн-Уулын түхэл сиибэн хүхэ агаарай зэрэлгэн сооһоо харагдахадал гэхэ.

Зундаа, илангаяа намар тээшэ, ааяма халуунай буураад байха хаһада манай нотагаар манан унагша бэлэй. "Манан унаба даа, нэрһэн эдээшэбэ хаш", - гэжэ хүгшэд хөөрөлдэхэ. Үбһэ хуряалгын үе байгаа хаань, хайшаа дэгдээб, али голдо тунаа гү гэжэ зон

Үмэгшэлһэн байгаа гү?

Байгаали тухай, тэрэнэй баялиг нөөсье өөрнхөөрээ аршалан бэшэһэн шүлэгүүдые шүүжэ, шүүбэрилжэ барахагүйбди. Гэхэтэй хамта мүнөө залуу үетэниие байгаалида дуратайгаар, эхэ нотагтаа эбээлигтэй, гамтай байхаар хүмүүжүүлдэг байһан арадайнгаа заншалые нэргээхэ хэрэгтэ Булат Жанчиповай шүлэгүүд, этюдүүд, расказыуд онсо удхатай гэжэ тэмдэглэе. Экологи мэтын гоё үгэнүүдые буряад хэлэдэг, хэрэглэдэг байгаашыегүй хаа, буряад арад анхан саһаа эхэ байгаалидаа гамтайгаар хандадаг, тимэ байхаар үри хүүгэдээ хургадаг, хүмүүжүүлдэг байһан гэшэ.

Ургэлжэлүүлэн (прозоор) бэшэгдэһэн

ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ДЭБТЭРҺЭЭ

Аяар даа, зүүн уула
Үүрэй толоноор элирнэ.
Шэбшэжэ сээжэдээ хоноһон
Шубуухайм дуугаа эхилнэ.
Үнгэтэһэн гуяатай,

шууяатай
Удэрэй эхин гайхалтай.
Зулгы бодолым үлгүдэһэн
Зунайм хүни, баяртай!

СОМООХОН

Горхой саана
Гөёхон нугада
Гүбэгэр сомоохон бодоо һэн.
Сэсэг, ногооной
шэмэ, хангал
Сүмөөхэн досоогоо
ноөгөө һэн.
Зулгы зунай

элдин хайын
Зулай зөөлэн
Ажалша абын
Артаһан зунай
хэшэгхэн.

МАНАН

Нойтоор элбэг намар,
Нуга газарта манан,
Хаанаһаашыеб сагааран
Хонобол хүни гансааран.
Үглөөгүүр минни
бодохолоор,
Үен манан үндыбэл.

Уулын үндэр оройгоор
Үүлэн болон талинбал.
Халуун үдэрэй тэнгэридэ
Хүбэн үүлэд тамарна,
Манай нугаар хуняаһан
Манан магадш ябаалам!

Орхигдоһон түгсэгэй
Оройнь саһан дэнзэтэй.
Отологдоһон шэнэһэнэй
Орихон шэмэг хэбэртэй...

Али, магад, байгаали
Алмай хүхын шархада
Үбижэ саһан хүбэнгөө
Үмэгшэлһэн байгаа гү?

ЭЖЭЛ ХОЁР

Хабарай наран
Халуу шатаад үдэртөө,
Хангай дайда
Хуулаа саһан хүнжэлөө.
Хүүгэд багашуул
Хүгтэй шууяа эдэлгэн,
Хүхилдэнэ
Хүл жорхой табилдан.
Эхинэй фермын
Эдир хоёр үүринэр
Элдин таладаа
Эжэлцэхээр үдоо юм.
Эгээ мүнөө
Элбэг наратай дулаанда

Ээрэмшээлдэн,
Эдэнэй наадаха найхан юм.
Элэһэн, соорһон
Эрзин мөөрэ түлхижэ,
Эгшэтэрээ
Эрьюулхэдэ хабатай даа.
Хажуу талаһаа
Хаража үрдин нэмээхэн,
Сэнгүү гүйдэлөө
Сэгнэнэл ха ээлжээлэн.
Урихан нэбшээн
Уринэ тэдэнэй һамбайе -
Эжэл харгы,
Эбхэнэбди шамайе!

СЭРЖЭМААХАН, СЭРЖЭМАА

Жаахан зээдэ

Эжы, абын магналхан,
Эрхэ, бэрхэ Сэржэмаа
Түрүүшээр һандай түлхижэ,
Таһалгаараа табараа юм.
Тахим дээрээ тогтожо,
Тэнсүүрнэз олоходоо,
Һарбайһан гарта тэгүүлжэ,
Һандайш тоохоёо болёо һэн.
Алтан намарай түлэг соо
Аглаг хүдөө үзэбэл даа.
Шаргад ногоон намаа соо
Шадалаараа ябажа хүхибэл даа.

Ингээд ходол ябаа һаа,
Эгээл һонин гайхал даа.
Сэржэмаахан, Сэржэмаа,
Сэнгэн үдэн үбэлжыш,
Дулаан хабар, најартаа
Дуулим хүдөө ерэхш даа.
Дууша шубууд дээршни
Дуугаа татан угтахал,
Үнгын сэсэгүүд дорошни
Үлгы-хибэс дэлгэхэл.
Түрэнэн тоонто дайдаа
Түрүүшынхие мэдэрхэл,
Аглаг найхан шэнжэдэн
Аятай баясан сэнгэхш.

Яһан зөөлэн газар бэ?
Ямар уужам дайда бэ?

БОГНИХОН ҮДЭШӨӨР,

ҺҮНИНДӨӨ...

Халюун дулаан жүһөөрөө
Хабарай түлэг ерэнхэй,
Хүхэ торгон зүлгөөрөө
Хүдөө талым бүринхэй.
Үндэр Турын оройгоор
Үдэрэй толон залирба.
Үргөө тэнгэрини хаяагаар
Үдэһын мүшэн яларба.
Хүхэ байсын үбэрһоо

Хүхын дууе дууряжа,
Аглаг талын гүн сооһоо
Агтын инсагаа сууряална.
Үүрэй сайтар ингээд лэ
Үргэнэн, юрэдөөш,
хүрэхэгүй,
Богонихон үдэшөөр,
Һүниндөө
Бодолой гүйсэ хүсэшэгүй.

ГОЛ ДЭЭРЭ

Зулай зөөлэн зунай сагаар
Зуһалан тала ногоороо,
Сэнхир тунгалаг голой эрьеэр
Сэнгэжэ хүүгэд обоороо.
Хуба зөөлэн элһэн дээрэ
Хотон, ордон бодхоожо,
Хаалта, хубаг малтажа,
Хабатай наадана һамааржа.

Элһэн обоо ажалдаа
Эсэн һониёо буурахадаа,
Харьялаа голой бухиндаа
Халман абана умбахадаа.
Удаань үдын наранда
Удаан таашаан шаруула,
Тингээр ундаа харуулахи
Тоодэйн хуугай хануула.

Хүбшэ ойгоор нэмэрэстэй
Хүбжэгэ уулын саада тээ,
Мүнөөшье булагай эхин тээ,
Үнгэлиг шүрын үзһэмнил -
Үнжэгэн зөөлэн, мэлмэнхэн,
Үхэрэй түхэрэн нодэдтэл

Үхэр нодэд дүүрэн һэн.
Гэнэртэрээ тэдэнэ угтажа
Гэдхүүдһэн булагһаан
амсахадам,
Үхибүүн багадам садһаан
Үрмэтэй хүмбэйн амтан һэн.

БАЙГААЛИЙН ДУУШАН

адаглаха. Хадын оройгоор дэгдээ хаань, бороо орохогүй, голдо тунабалһан, заатагүй бороожоод, үбһэ хуряалгые һаатуула.

Эртын намарай манан тухай поэт ииггээр домоглоно:

Нойтоор элбэг намар,
Нуга газарта манан,
Хаанаһаашыеб сагааран
Хонобол хүни гансааран.
Үглөөгүүр минни

бодохолоор,

Үен манан үндыбэл.

Уулын үндэр оройгоор

Үүлэн болоод талинбал.

Халуун үдэрэй тэнгэридэ

Хүбэн үүлэд тамарна,

Манай нугаар хуняаһан

Манан магадш ябаалам!...

Энэхэн шүлэг соо поэдэй уран шадабари харагдаадхина. Манатайхан нугаар "гансаараа" хоноһон хүнийн образ элхэн мэдэрэгдэнэ. Юундэ хүни гансаардаа юм гэхэдэ, манан соогуур хэн төөрхөөсө хайхашаан, нуга сабшалай дээгүүр зайгуулгата бэлэй.

Талаан буруугаа һаа, сабшагдаһан үбһэнэй мүрэй үзүүртэ эшээрэ газарта зоогдоһон хажуур дайража унагаагаад, тэрэндэ үүрэхэ һэн гүш, жаада.

Энэ шүлэг соо манан амиды юм шэнги, үглөөгүүр наранай гарахалаар "үндыжэ", "уулын үндэр үүлэн болоод талинба" бшуу...

Һүүлэй 20-30 жэлэй туршада байгаалида хүнэй гараар айхабтар ехэ хохидол ушаруулагдаа. Анхан сагта хүжэ улаан шэнэлхэдэй, мүнхэ ногоон шэлбүүһэтэ наһадай хүүемдэн байһан хүбшэ газарта леспромхозууд орожо, садахые мэдэхэгүй мацтан булад оньһото хюроонүүдээр модо унагаа унагааһаар, зарим хада майдануудые жалзан, ялан болгожо хаяа! Энээн тухай Булат Жанчипов найман мүртэй нэрэгүй шүлэг соогоо хара буумаар бэшэнэ:

Орхигдоһон түгсэгэй
Оройнь саһан дэнзэтэй.
Отологдоһон шэнэһэнэй
Орихон шэмэг хэбэртэй...
Али, магад, байгаали
Алмай хүхын шархада
Үбижэ саһан хүбэнгөө

зохёолнууд соогоо Булат Жанчипов оршон тойрониие поэдэй нюдөөр хаража зурагладаг. Энэ талаар "Дари хэтэй" гэгһэн үгүүлэлэнь тодорхой жэшээ боложо үгэмөөр юм. Зунай ааяма халууниие зураглахадаа, поэт тон лэ хэрэгтэй сасуулбари олоһон байдаг.

Үнэхөөрөөшье, тэсэшгүй, нохойн гангинама халуун болоходонь, мэнэ хайлуулагдаһан шара тоһоной орой рууш адхаржа байһаншуу болодог бэшэ гү? Тимэ халуунда сожоошье тагангүй, хээрын найхан сэсэгүүдые түүжэ, туулмаг, соогоо суглуулжа ябаһан Дари хэтэй дэглэй хормойн үнгэ бүрийн халааһые сэсэг гэжэ һанаһандаа, зүгшүүдэй гүнгэнэдэн тойрожо ябахые нюдөөрөө хараһандаа болохош.

Энэхэн расказ соогоо Булат Жанчипов зунай байгаалин дүрэ шарайе уран мэргэнээр харуулхаһаа гадна, Дари хэтэй гэжэ алдаршаһан нотагайнгаа мэдэлшэ хүгшэнэй образые мүнхэлһэн байна. Булат Жанчиповай байгаали тухай бэшэһэн үгүүлэлүүдые, этюдүүдые прозоор бэшэгдэһэн шүлэгүүд гэжэ нэрлэмээр юм. Тэдэнэ юугээрээб даа И. С. Тургеневэй прозолон бэшэһэн шүлэгүүдые һануулдаг агша.

Булат Намдакович Жанчипов 1939 оной намар Яруунын аймагай Ульдэргэ нотагта түрэнэн юм. Нотагайнгаа хургуулида орожо, эрдэмэй дээжэ "А" үзэгые Даша-Ханда Аюшеевна Цыбеновада (поэт Ц. Н. Номтоевой хани нүхэр) заалгаһан байдаг.

- Уран үгын амта ташоулажа, юумэ бэшэхэ һэдэбтэй болгоһон хүн гэхэдэ, түрүүшынни багша Даша-Ханда Аюшеевна байгаа юм, - гэжэ Булат Жанчипов ходо хэлэдэг.

- Буладтай хара баһаа уран үгэдэ дуратай, мэдүүлэлһые зохёоходоо, бэрхэ байһан хүбүүн юм даа. Юумэ бэшэхэ гэжэ түрэнэн хүн, - гэжэ багшаньшые шабияа магтадаг бэлэй. Юрэдөө, үхибүүнэй урма бэлигтэй хонхын "хэлые" саг соонь хүдэлгэжэ, саашадаа хүгжэхэ харгыдань

гаргаһан багшын габыа ехэ даа! Эртын эдир наһандаа эхсээ алдажа, үншэрэн алдаһан Булат хүбүүн Мужыхада шилорамата ажаллажа байгаад, үдэһын хургуули дүүргэжэ, наһанайнгаа зүб зам оложо шадаһан байна. Улаан-Үдэдэ зүгшынэй хургуули дүүргэһэнниһые ажабайдалай найн хэшээл боложо үгөө. Хожомын аймагай болон "Буряад үнэн" газетэдэ ажаллажа, уран гуурһаа улам хурсадаа.

1982 онһоо 1995 он болотор "Буряад үнэнэй" соёлой таһагта таһалгараагүй хүдэлхэдөө, бэшэлгын талаар горитой амжалта туйлаа һэй. 1985 ондо Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойн баярай болоходо, дайнай баатарнууд тухай эрхим очеркнүүдые бэшэһэнэйнгээ тuloо Булат Жанчипов Бурядай Журналистнуудай холбооной шангай лауреат болоо һэн.

Буряад орон соогуураа холо ойрын нотагуудаар командировкодо ябахандаа, уран гоё очеркнүүдые, замай тэмдэглэмүүдые асардаг хайтай. Илангаяа Буряадаа холуур ябахандаа, олзотой ерэхэ. Литература, искусствын асуудалнуудаар бэшэдэг журналистнуудай бүхэсоюзна семинарай Пензэ хотодо зарлагдахада, М. Ю. Лермонтовэй, В. Г. Белинскийн нэрэтэй холбоотой газарнуудһаа замай тэмдэглэл бэшэжэ, уншагһандаа урмашуулан байха. Мүн баһа Монгол ороноор ябаад ерэхэдээ, мүн лэ замай тэмдэглэл бэшээ һэн.

Б. Н. Жанчилов - Россия Федерациин уран зохёолшодой, Журналистнуудай холбоонуудай гэшүүн, Буряад Республикын соёлой габыята хүдэлмэрилэгшэ. Россия Федерациин уран зохёолшодой сьэдын гэншүүнээр һунгагдаһан, тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан юм.

Булат Жанчилов хэдэн номой автор байха. Олон шүлэгүүдын хургуулида уншаха номуудта оруулагданхай.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Рассказ

УУЛЫН НАРЬАД

УИАГАН тоонто шотагаараа үнинэйшье ябаагүй байгаа тийхэдэ. Номгон, Молон хүндүүдхээ үшөө зүүн Тужын түглэнүүдхээ хүүхын дуунай зэдэлжэ, үдэшин толоной сагаагаараа шахуу эрьен, үүрэй сайдаг үе байба.

Үхибүүн багаһаа мори унажа, бухал шэрэжэ, хаяагаарнь харгылһан хаһаяа дурсан-дурсан, Тэмээн уулын ташалан оодэ годирон ошоһон бүрүүлхэн зүргэ харгыгаар үгсэжэ ябанаб. Бүтүү, Хүрээтын голнуудай дундуур урагшаа лунажа, Хаагын үндэр хүрэтэр ханатан ошоһон Тэмээн уулын энэ ута шюргье шотагархиднай хэр уһаа Бүтүүгэй гү, али Хүрээтын дабаан гэжэ нэрлэдэг юм. Би Бүтүүгэй голһоо энэ Бүтүүгэй дабаан оодэ үгсэнэб. Тээ урдуур Хүрээтын, үшөө саашань Сэдэбэй дабаан бии нэн ха.

Үдын наран орой дээрһээ халуу шатажа, үгсүүр замайм ута гээшнэ аргагүй мэтээр үзэгдэб. Анхандаа туруу, мөөрөөр һайса хээлүүлжэ, гурьбатан байдаг энэ харгы үни заяанай хүн зоной хүлөө татаһаһаа хойшо бүрүүлхэншье, уйтаханшье болошоо байна даа, ингэһээр тохорһоор эдэгэжэ, энэ гэхэ мүр сараагаа мартуулхань гээнэ ха даа гэжэ бодоноб.

Мүнөөшье даа, машина ташинһын элбэгжэһэн үедэ голоор, Тужын промхозой харгыгаар гүйлгэдэдэг болонхой ха юм даа...

Фу-фу... Халуун гээшнэ. Хажуугаар энэ ногоон тархитай һононууд гэжээ... Бурма халуунда бүришье бахаа ханадаг хүйхэрнүүд даа... "Һоно халуун гээшмнай, энэ һэмнай!"—гэһээр һэбижэл ябанаб. Ойгошоһон ойндоо гэнтэ юумэнэй шааяа дуулаһаар хэргээдхибэб. Одоошье оройдонь дүтэлбэ гээшэ хаби. Дабаанай хаяа, хормойгоор сүбыхэшье үүлэгүй тэнгэриһээ шаргал-улаан наран шаартаа адхажэ байһаншуу бүглүү бүгшэм байгаа һэм шуу. Харин эндэ уулын оройн нариада хаанаһаашьеб бууһан һэбшээндэ һэмээхэн шэмээтэжэ, нам урасхалтай мүрэн голой шааяан мэтээр һанагдаба. Уданшьегүй дабаан дээрэ гаража, дүүрэн сээжээрэ амилдаб. Хүрээтын голоор уруудаһан Хэлбэндын нуурай амин ха, энэ һэбшээ! Оо! Толгой, сээжьем зүлмэн зайлгажа, намайе һэргээһэ, уулын нариадай оройе шааюулан үлгэдэжэ сэнгүүлнэ, урасхал һэриухэн энэ һэбшээ!

...Үһээ бороотой холын зунай үе ойндом гэнтэ элихэн һанагдаба. Тийхэдэ би—Томогтын үбһэнэй бригадын бухалшан—бригадир Аюр-Жанын баабайтай жороо тэргэдэн һууласанхай, артелиингээ түб ошолдожо ябаа һэм. Бүтүүгэй эхээр үһээржэ ороһон бороотой уһанһаа хүбшын гол үерлэжэ, хоёр модоороо хүүежэ байгаа һэн.

—Зай даа, Баадаймнай гараса бидэниие табиһаһаа байха... Дабаагаараа үгсүүлхэ болобди. Тэндэ нэрһэншье түүхэншье, —гэбэ бригадир. Бидэ тэрэ дороо эрьежэ, Арын-Майлын харгыһаа баруулжаа, Мухар-Горхойной адагаар, уданшьегүй Бүтүүгэйнгээ дабаанай харгыда орободи. Модоной үндэһэн дээгүүр дондорһон харгын хоёр тээгүүр бүлэг-бүлэг нэрһэнэй эшэнүүд, жэмэсэйнгээ олоңдо хиндэ үлгөтэй хүхэлбэ һаарал хибэс мэтээр үзэгдэб. —Һүү даа! ...Яага олон юм энээгүүр!

—Оройдонь бүришье олон байха. Морбо амаруулангаа тэндэ түүхэбди, —гэбэ үбгэжоол.

Дабаанай энэ мүнөө минии байһан оройдо гарахамнай, үнэхөөрөөшье алирһа, нэрһэнэй нэгшьежэ, хүхэ, улаан захигүй ехэ хибэсэй дэлгэдэһэн мэтэ байба. Тойроод арьгаар томо һухай улаан сэхэ нариада оройгоороо шааялдажа байгаа һэн тийхэдэ. Аюр-Жанын баабай фронтһоо зүүжэ ерһэн хүлэйнгоо протез тайлажа, тэргэдэ түшүүлжэрхөөд, нэрһэд сооһоо нариадай оройе шэртэн, аажам шааяандань аярхан хэбтэбэ.

Би түрүүшээр адха адхаар эдижэ садаад, хүүртигээ тайлажа хаяжархихоор, үнишье болонгүй түйсөө нэрһэ, алирһаар дүүргээд, мүлхижэ ябаад үшоошье бэлшэбэб. Харгын нүгөө талада, уһанан томо модоной нүүлын үбэртэ, шоргоолжоной бухалай шэнээн бутэ бусалжа байна. Би хажуудань ошожо, алирһа, нэрһэ адха адхаар хаяжа, бүришье "бусалган" бахархабаб.

Аюр-Жанын баабай нариадай оройе адаглаад хэбтэжэл байба. —Нэрһэ эдиит, иихэдээ...

—Аа...Амтын үзэгдөө даа. Өһөөрхоноор лэ болоод байна,—гээд, эдижэ оробо. Ушарыншье, энэ аали намдууда уулын нариадай бүтлүү, холоһоо эхитэй шааяан соо энэл шотагтаа үггэрһэн эдир хайһыгаа шэмээ зугаа аярхан соносожошье болоо...

—Зай, галтоулаа даа, ингээд,—гэжэ нэрһэнһээ харлаһан уралнуудтай Аюр-Жанын баабай ооголбо. "Альга, хургануудни хүхэ-улаан, урал аманһишье энэ Аюр-Жанын баабайһидал аб адли болобо ёһотой даа",—гэжэ бодоһоор, тушаатай хээрээ тэргэлжэ, дабаагаа уруудан галтоулаа һаабзабди.

...Мүнөө тэрэ нүүлэмнайшье үмхиржэ үлтиржэ, үлэ мэдэг лэ үзэгдэнэ. Тийхэдэ бусалжа бурьялжа байһан бухалай шэнээн бутамнайшье эзэдтэ үни орхигдожо элһэн дошоһон болонхой сайбайна. Эзэд хатадайнь уг гарбалнууд абар-табар үлэһэн уулынгаа хуушан нариадай, шэнэ сагдуул шэрэнгийн оёроор ондоо "бухал байһангуудыне" обоолжо оронхой юм аабза. Обөөрогдоношьегүй. Гансал тэдэ шэнгэрһэн нариадай дундуур промхозой хюроогэй шарха—мухар түгсэгүүд үлэнхэй, ногоохон сагдууһадай оёроор харлажа харагдана.

Энэ Бүтүү, Хүрээтынгээ дабаагаар бүри багадаа Дулма абгайгаяа, Бальжинимын эжи Дампилай Дулма-Жабтай Хара-Хушуунһаа Хяагта-Хүндэдэ байдаг хээтэйхэнэй сепараторта һү шэрэлсэжэ ошодогоо, бүри һүүлдэнэ. Түдэб баабайн үбһэнэй бригадын һүниин моришон ябахатаа, манаанайнгаа моридые алдаа, Аюр-Жанын баабайн анхан хургаһан тэрэ Миишхын хээр гэжэ Үндэр-Майлын оббос руу зугаадаг хоол һүби удамаршада гомдол хороёо гарган, уһан шэбшээхэй болоторнь хуугай табин намнажа, энэл дабаагаар табжархай табиюулан, үүр хираанаар гүйлгэдэгөө эжэ эхигүй элихэн һанажа, мийһэрэн һууһанаа һэбшээ һүрин һэгшэһэн сэдхэлтэй уруудабаб.

Дабаанай ойһоо гаража, утаар зүлгэлһэн Үндэр-Майлын таряанай харгыгаар дорой ошоторни, хүбүүн багадаа минии энээгүүр үзэһэн, баясаһай үшоошье олон ушарнууды мээхэйгээр һануулан, шааян шэбшээһээр үлоол бэлэйл, уулын нариада.

онуудаар таряагаа сохидог үе байгаа. Үбэлэй богони үдэр эбдүүсэжэ ажаллаад, үдэшлэн Нуурайнгаа станда бусаһан таряашад түлюурэй галда хубсаһа хунараа хатаажа, ан бунхан амарха үедоо, анги можо болоод, онтохо, таабари хэлсэжэ, үглоо эртын ажалтайшье һаа, уга һүниин зоргоор хүхилдэгшэ бэлэйл. Уран найруулгатай ухамай бодолтой таабаринууды олоор мэдэхэн гайхалтай һэн. Тайлбариеншье тийгэн иигэн хамһажа хамтаржа ухамайлаад, түргэн харюушье үгтэхэ даа. Тийгэһээр яһаар, тороһоор, бүдэрһөөр, нэгэ можонь тулгардажа, элэг хошон наймаагай эрьсэдэ орожо, хүхэ модон

Дурдалга

"ҮБЭЛЭЙ ҺҮНИИН УТАХАНДА..."

энеэдээр дарагдашадаг байгаа.

—Таабарияа таалгаһан таанадые наймаалнабди,—гээд нэггэһэншье эхилхэдэ, нүгөөдөншье:

Түүрхэй тогоогоор,
Түгдэрхэй аягаар,
Шүүдэгүй асаар
Һүбэгүй зүүгээр...

—Гээд тооложо захалха.

Холхиндог гуталаар
Хударгагүй комуудаар,
Алсагар дугаагаар,
Ульһагүй утаагаар...

—Үшөө, үшөө:

Дабталаагүй хажуураар,
Дабталаагүй забарууһаар...

Аһ-һаа... Вот, үшөө:

Тэһэрхэй боошхоор,
Дүрэнхэй ёпоошхоор...

Гээдэжэ дээрэ дээрһээ дарья табилдан, таабаринуудаа таалгажа тулгардаһан бусадаа дорой сэнгэй хаясаагаар "наймаалжа" хүхилдэгшэ һэн.

Урда саһаа уг дамжан ерһэн шотаг зонийнай эдэмтын аман зугаа, нааданууд ажалһа бүхэриг зониймнай амарха сагтаа хүхилдэхэ һонин зүйл болодог байгаа гэшлэл даа.

Уянга

ХОПЫН ХҮДӨӨДЭ

Тэмээн хада дээрһээ бултайжа гараһан улаабтар наран үлэ мэдэг үгсэһэн бээрээ тэнгэрийн хаяагаар харгылдаг доодо замаараа баруун зүг руугаа бүншэжэ эхилдэг. Үдэ багта, Хүрээтын голой эхиндэ, хараһан холо хүхэрэн һууһан харгын хүтэлэй оройгоор наранай ерэхэдэ, манай багахан һууриһай айлуудай ехэ ажал - малаа уһалха хаһань ородог байгаа. Талымнай торхон үбэлэй сагта элһэн һабадаа нэбтэ хүрээдэг һэн тула уһаар гандаха ушар алил үзэгдэгшэ һэн. Айлууд ябагаариншье, мори шаргаариншье хүнхын хүхэ томо мүлһэ асаржа, тэрэйнгээ һүүдэр талада обоолоод, дуратайдаа хайлуулжа байгша бэлэй.

Үбэлэй һаари хүйтэндэ малай уһалха уһан хожоржо, шотагай бүхэтэйшүүд һандагай һүүхэ бололдохо.

—Обоотымнай хушунда уһан бии гэшнэ гү?

—Хари даа, Аабуу уржадэр уһа таргаал һэн ха. Тээд хэвэйшьеб соолгыен хушангүй орхижорхихониншье болоо гайһ

хүрөө гэлсэнэ...

—Юун гэһэн яар амитад байдаг гэшнэб даа. Хамаг юумэндэ тунайша, хайша хэрэг... —гээд сүхэрһэн абяан дуудаха.

—Үдынгоо голые соолохо болоо бээбди даа. Гүнзэны сээл багтань алдангүй соолоходомнай, булагай уһан байна бэд даа, —гээд эһээр, хэдэн эрэншүү салир, хүрээ, хүнэгүүдээ тээгээд, Булганай үбэр ошодог һэн.

Үбэлэй үдэришье тийгэһээр барагдажа, мүнөөхи улаабтар нараннай Номгон-Хүндын нахид дээрһээ һадаряатан, һайхан толоороо даллаһан мэтээр далда орон жаргажа байха.

Урагшаа гурьбын харгыгаар үбһэ, холоомо ашаһан тээбэришүүд үгсөжэ, урууджа харагдаха. Үдэһын айлуудай утаан сайран һуунастаад, багахан байһаннуудан үни бутарма дулаагаа нэмэжэ, нэрэжэ байһандал үзэгдэхэ. Тэрэнэй хажуугаар хаа хаагагүй гар хюроонүүд үрдилдэһэн шэмээгээр, мунсадууһан мөхөө

сообон хүхөөр түлэс хахалха абяагаар оршон тойрон холо хүрэтэр суурьялжа байгша һэн. Зүүн тээрээ, Шулуута, Тайлууд үндэрэй оройгоор лүнхын харлажа байһан тэнгэрийн үндэр сээжэдэ мүлрижэ гараһан тэргэд һарын түхэрэн шарай улам тодо, улам гэрэлтэй болоһоор үзэгдэжэ, уданшьегүй үнжэгэн сагаан үер толоор үлгэн дайда хунагдашаха даа.

Үдэрэй жийжэ, уярхада, хургуулиһаа гараһан үхибүүд Обоотын урда хормойһоо холжоржо, хара торюун юумэнүүд харагдагша бэлэй. Наадандаа халажа һамаарһан тэдэнэрэй согтой шууяан үдэһын жабараариншье замхадаггүй һэн.

Хотон айлануудаймнай газраагуур үдэһын түлэһэнэй абяа шэмээнэй барагдажа, аали нам болоходо, һара нилээд дээрэ гаранхай байдаг һэн. Эгээл тэрэ үедэ Обоотын халтируухай хормойһоо үхибүүдэй шэмээн таһаржа, үбэлэй ута һүниин аажам эхин үзэгдэгшэ бэлэйл.

БАЯРАЙ ЖАГСААЛ

Майн 24-дэ Улаан-Үдэ хотын Сөвөдүүдэй талмай дээрэ дунда хургуули дүүргэжэ байһан хүүбүүд, басагадта зориулагданан "Выпускник-96" гэнэн баяр ёһололой жагсаал түрүүшынхээ үнгэргэгдэбэ. Энэ хабарай найхан дулаахан, нарата үдэртэ хотымнай бүхы хургуулинуудай 11-дэхи классуудай хурагшад түрэл хотынгоо түбэй талмай дээрэ сугларжа, хуралсалайнгаа хүүлшын хонхо жэнгирихые дуулаба.

Энэ жэлдэ Улаан-Үдын хургуулинуудһаа 2 мянган залуу үетэн бээе даажа, ажабайдалайнгаа замда гарахыа байна, гэжэ парад хүтэлбэрилхэн 3-дахи гимназийн дүршэл ехэтэй багшанар Е.С. Цыдыпова Б.Х. Гомбоев хоёр микрофонуор мэдээсэхэдээ, талмай дээрэ жэрылдэн зогсоһон хурагшад дундаһаа эрхим сэгнэлтэнүүдтэй үхибүүдэй нэрэнүүдые сонособо. Хуралсалай, хүмүүжүүлгын хургуулинуудай нэрлэгдэхэдэ, жагсаалда хабаадаһан үхибүүд "Ура" хашхаралдаагаар дэмжэбэ.

Мүнөө үеын хүлгөөтэй сагта хургуули дүүргэжэ, өөртөө эзэн боложо байһан хүүбүүд, басагадта түрэлхидын сэдхэлэй найхан үрэлнүүдые хэлэжэ, энэ сагта эгээ хүндэ хүшэр байдалда ороод байһан багшанартаа баярые хүргэхыень үхибүүдые уриалбад. Эндэ байһан хурагшад нэгэн дуугаар "найн даа" гэжэ гурба дахин дабтан, багшанартаа найниие, талархалаа мэдүүлэ.

Ямар баяр ёһолол хүхиюу наадагүй үнгэрдэг нэм. Парадые шэмэглэжэ гараһан 2-дохи интернат хургуулийн хүүгэдэй духовой оркестрые онсо тэмдэглэхээр. Мүнэ Улаан-Үдэ хотымнай нэрэтэй, солотой Бурядад 1-дэхи үндэһэн лицейн ансамблин эдир артистнарай сагаан хадагуудые гартаа баришхай, гоё буряад хатараяа үйн нугархайгаар гүйсэхэдэхэдэнь, удаан алыга

фоторепортаж

ташалган болоно. 46-дахи хургуулийн "Каскад" гэжэ ансамблин мүнөөнэй шэнэ хүгжэм доро хатаралдажа эхилхэдэнь, залуушуул бүришые ехээр алыга ташана, хүхилдэнэ. Тэндэ 3-дахи гимназиһаа хүүхэдэй мэтэ бишыхан Таяя Дмитриевагай микрофон баряад, дуу дуулахада, видеокамератай журналистнууд тэрээхэн буряад басагаханые тойроодхихо юм. Юу хэлэхэб, Таяя "Өөрын нюусатайб" гэнэн дуугаа ямаршые эстрадна дуушанһаа дутуугүй ханхинуулжа, баглаа сээсэгтэ хүртэбэ.

Манай эдир наһан мэдэгдэнгүйгөөр, түргэн үнгэршэбэ. Урдамнай ямар зам хүсэгээд байгаа юм, мэдэхын аргагүй. Тийгэбэшые, бидэнэр, хургуулия дүүргэжэ байгааһаа ханаа сэдхэлээ эртээнһээ муудхаангүйгөөр үглөөдэрэйнгөө замые яагаашые наа, найнаар эхилхэ ёһотойбди. Нүхэдүүд, бидэнэр хүхиюу абари зантай шогууша улад ха юмбиди. Тиймэһээ энэ Сөвөдүүдэй талмай дээрэнһээ би тандаа өөрынгөө зохёһон шог ёгто шүлэг уншажархинуу, гэжэ Санкт-Петербург хотодо үнгэргэгдэһэн олимпиадада түрүү нуури эзэлхэн Дмитрий Асеев дорюунаар шүлэгөө уншаба. Удаань Улаан-Үдэ хотын захиргаанай түлөөлэгшэ И.В. Куриленко, Арадай Хуралай депутат А.С. Шилов, Эрдэм хуралсалай министр С.Д. Намсараев гэгшэд үгэ хэлэжэ, хурагшанарта найн найхание хүсэбэ. Правительствын зүгһөө амаршалга хүргэгдөө.

хургуули дүүргэгшэдэй парад

дүүрэхэ тээшээ болобо хэбэртэй. 49-дэхи хургуулийн 11-дэхи классай хурагша, эстрадна дуунуудай конкурсын лауреат Оля Воробьева "Школьная пора" гэжэ дуугаар концерт-наада түгэсхэбэ. Тэрэнэй удаа бишыхан хоёр хурагшад парадта зогсоһон хүүбүүд, басагадай урдуур гүйлдэн, хүүлшын хонхо жэнгириүүлэ. Энэ үедэ олоной сэдхэл уяраад абанан байха. Хүүлээрнь Сөвөдүүдэй талмай дээрэ "Школьный вальс" хатарай гоё хүгжэм зэдэлжэ, парад хүтэлбэрилхэн залуу багшанар урда гаража, бултание вальсда уриба.

Галина ЗАНЕВА.
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: баяр ёһололой үегэ.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

БАЙГААЛИ ХАМГААЛАГШАДАЙ НАЙНДЭР

Буряад Республикын байгаалин музейн, Экологийн болон Байгаалин нөөсөнүүдые ашагалгын талаар гүрэнэй комитедэй хүдэлмэрилэгшэд байгаали хамгаалагшад найндэр үнгэрбэ.

Байгаалин музейн талмай дээрэ эмхидхэгдэһэн энэ найндэртэ хотын зон, хурагшад, оюутад хабаадалсаба. Энэ найндэртэ бэлдэһэн Зүүн Сибириин соёлой болон искусствын академийн, Бурядад гүрэнэй университетэй оюутад һонирхолтой зүйлнүүдые гүйсэхэдэ, олондо найшаагдана. Элдэб ан гүрөөл, шубуу шонхорнуудай баг үмдэһэн эдэнэр оршон тойронхи байгаалиа яагаад хамгаалдаг, юу хэдэг тухайгаа, үзэгдэдэг дутуу дандануудые харуулан багахан зүжэгүүдые гүйсэхэдэ, сугларагшад дунда энеэдэ зутаа, наада дэлгэнэ.

Байгаали хамгаалха талаар юунэй хэгдэдэг, Байгал далайе яагаад бузарладаг тухай плакадууд талмай дээрэ тусхай стендэ болгогдожо табигданхай. Нэгэн дээрэнь: "Байгал далай дэлхэй дээрэ нэгэн. Манай баялиг - сэбэр уһан, агаар. Эдэ бүгэдэеэ ариун сэбэр байлгах бидэнэрэй нангин уялга!"

"Байгаалин жасын зэндэмэни болоһон Байгал далайн баялигые дуран соогоо хэрэглэхэ бэшэ, харин бодомжотойгоор, гамтайгаар хандаха нангин уялгатайбди" гээд В. Распутинай хэлэһэн үгэ аржыгар бэшэгдэтэй: Нүгөөдэ дээрэнь, "целлюлозо-саарһанай комбинат Байгал далайда бусаагүй хоро хүргэнэ, оршон тойроние хара, хүхэ утаагаараа бузарлана" гээд бэцлэгдэнхэй байхыень уншанабди. Сэлэнгэ мүрэнэй муухай уһан далайда шудхан ороходоо, хэды олон амитадые хорооно, бузарланаб гэжэ тээ саана үлгөөтэй байһан плакат дээрэнһээ мэдэжэ абанабди. Эдэ бүгэдэһөө гадна Байгал далайн эрье тойроод баригданан промышленна предприятия, хото городууд, нуурын тосхонууд хэды шэнээн муухай үлэгдэлүүдые далай руугаа хаяна гээшэб? Жэшээн, Улаан-Үдэ хото оршон тойронхи байгаалиа ехээр бузарладаг Россин Федерацийн 70 хотонуудай тоодо ороһоно. Улаан-Үдын промышленна предприятинууд, олон болоһон автотранспорт 150 мянган тонно муухай газ агаарта дэгдээнэ. Сэлэнгэ мүрэн руугаа сэбэрлэгдээгүй уялаа хаяна ха юм.

Бурядад гүрэнэй университетэй зүүн зүгэй арадуудай хэлэ бэшэгэй факультетдэ хуралсадаг Монголой, Хитадай Республиканыудай хорёод оюутад эдэ бүгэдые ехэтэ һонирхон хараба. Номин тунгалаг Байгал далайн яагаад бузарлагдагые олохон эдиршүүл мэдэжэ абаба ёһотой.

Т. БАДМАЙН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: найндэртэ хабаадаһан Монголой, Хитадай Республиканыудай оюутаг.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

СОНОСХОЛ

Улаан-Үдэ хотын түбэй дэлгүүрэй хажууда оршодог хирниисээр баригданан гэр, хубсаһа угаадаг-хатаадаг машина худалданаб.

Иймэ телефоноор хандажа болоно: 7-27-78.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ.

РЕДАКЦИОННОКОЛЛЕГИ: РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ЖИГЖИТОВ Б. М. Ж. (харюусалгата секретарь), ГАРМАЕВ Р. Б. (Буряад Республикын Президенттын ба Правительствын аппарат), СУНДАРОН Д. Д. (Буряад Республикын Арадай Хурал), гагагуудые даагыя: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ОЧИРОВ С. Д., САМБЯЛОВА Т. В., ПИНТАЕВ В. И. (хэблэлэй директор).

Редакцийн телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюусалгата секретариин - 2-50-52, секретариатай - 2-62-62, таһагууд: нийгэм-политическэ - 2-55-97 (даагыһань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическэ - 2-64-36 (даагыһань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон хургуулинуудай - 2-60-21, (даагыһань), 2-57-63, олонийн хүдэлмэрини ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагыһань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинскда - 3-12-19; Закаменскда - 30-61.

"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтерн - 2-23-67, вахта - 2-35-95.

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвиллин үйлэс, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэблэг 4170. Хэблэлдэ тушаалданан саг 17.00.

"Республиканска типографи" гэнэн АО-до газетэ хэблэгдэ. Директорийн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 7771.